

Over de Ooievaar

Instructie & Introductie

Alle vogels lijken een beetje op elkaar maar toch zijn alle vogels anders. Dit introductiewerkblad laat de leerlingen kennis maken met een vogel. Laat de leerlingen in groepjes de vogels bestuderen. Voor elke vogel van Beleef de Lente is een werkblad. De kinderen leren over naam, uiterlijk, geluid, leefgebied, en voedsel. Aan het einde presenteren de leerlingen hun kennis aan de klas. Dit kan door een poster te maken of door een verhaal te vertellen aan de hand van de tekening en het voorwerp voor het gewicht (zie checklist opdracht 8). Als alle groepjes hun vogel gepresenteerd hebben is het leuk de verschillen en overeenkomsten te bespreken.

Als je de opwarmopdracht ook klassikaal doet, kun je met het woordweb erbij evalueren.

40,41 & 33,26

kerndoel

- 40 De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.
- 41 De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.
- 33 De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.
- 26 De leerlingen leren structuur en samenhang van aantallen, gehele getallen, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen.

voor de leerkracht

Doel:

Leerlingen leren de vogel goed kennen en raken vertrouwd met **www.beleefdelentejunior.nl**

Tijd:

Ruim 4 uur. Kan in delen uitgevoerd worden gedurende het seizoen van Beleef de Lente Junior.

Voorbereiding en benodigdheden:

- Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje een vogel kiezen. Je kunt de groepjes deze vogel de hele lente laten volgen op **www.beleefdelentejunior.nl**.
- Laat de kinderen zelf informatie zoeken: foto's, clips en geluid van hun vogel. Op **beleefdelentejunior.nl**, **School TV** en **youtube** zijn allerlei filmpjes te vinden.
- Vogelgidsen: op **www.vogelbescherming.nl/vogelgid** en **www.vogelvisie.nl**.
- Als de leerlingen beeld en geluid op internet gezien en gehoord hebben, hebben ze geen computer meer nodig. Print wel de achtergrondinformatie van **www.beleefdelentejunior.nl** bij elke vogel uit. Let op: voor elke leeftijdsgroep staat andere achtergrondinformatie.

Benodigdheden: voor grote vogels: groot tekenpapier, grote liniaal of meetlint, tekenmateriaal, voor kleine vogels: papier en (kleur)potloden, keukenweegschaal, eventueel een vogelboekje.

Opwarmopdracht

Inventariseer de kennis die kinderen over vogels hebben. Vraag hun woorden te noemen die bij hen opkomen als ze aan vogels denken. Teken de informatie in een woordweb. Het is leuk dit deel klassikaal te doen, voordat de kinderen beginnen aan het werkblad van de door hun gekozen vogel.

De ooievaar in het kort:

(en tevens kort de antwoorden bij de opdrachten)

1. Een ooievaar is een grote vogel. Hij is wit met zwarte vleugelranden, hij heeft een lange hals en lange rode poten en snavel.
2. Zijn lengte is 80 cm van kop tot staart (daar steken zijn poten nog onderuit als hij staat of vliegt) en zijn spanwijdte is 190 tot 210 cm.
3. Hij weegt zo'n 3400 gram, dus een steenuil is bijna 2 x zo kort en ruim 10 x zo licht als een kind van 1 meter 40 en 35 kilo.
4. Een ooievaar heeft geen stem maar kleppert met zijn snavel om zijn partner te begroeten. Hierbij gooit hij zijn kop en snavel helemaal achterover. Bij gevaar kunnen ze sissen.
5. Ooievaar komt van het oud Duits oda-baro, wat letterlijk schat-drager betekent: schatdrager, geluksbrenger, kinderbrenger... de naam van de ooievaar is op deze symboliek gebaseerd.
6. Ooievaars wonen in moerassen of weilanden maar ook in steden en dorpen. Hun nest maken ze in een boom of op een hoge paal. Ze jagen in een weiland of moeras. Een ooievaar is tegenwoordig weer redelijk algemeen; er zijn zo'n 600 a 750 broedparen in Nederland.
7. Ze eten kikkers, muizen, mollen, insecten, wormen en sprinkhanen. Ze lopen door natte weilanden of moeras, steken hun lange snavel in de modder en grijpen hun prooi.

Aanvullende acties:

Als er kuikens uit het ei kruipen tijdens Beleef de Lente Junior staat in de dagboeken soms de grootte van de jongen. Laat de kinderen de kuikens dan op ware grootte naast de volwassen vogel tekenen. Schrijf erbij hoe oud de kuikens zijn.

Op www.vogelbescherming.nl staan werkstukken over vogels, waaronder een over uilen: http://www.vogelbescherming.nl/ik__vogels_/werkstukken

Over veel onderwerpen die in dit werkblad aan bod komen bestaat een werkblad dat geheel over dat onderwerp gaat.

- Vogelgeluiden
- Vogelnamen en families
- Biotopen
- Trekvogels

Tips:

- Zijn er geen grote tekenvellen? Laat de kinderen bij opdracht 2 voor de grote vogels meerdere vellen papier aan elkaar plakken. Een ander alternatief is om de grote vogels met krijt op het schoolplein te laten tekenen.

Voor de leerkracht:

Dit werkblad is geschikt om zelfstandig aan te werken twee aan twee of in een klein groepje. Laat elk groepje een vogel kiezen. Zorg dat alle acht de vogels van Beleef de Lente Junior aan bod komen. Van elke vogel bestaat een introductiewerkblad. De opdrachten lijken op elkaar maar zijn aangepast aan de specifieke kenmerken van de vogel waar het werkblad over gaat. De opwarm opdracht is geschikt om met de hele klas gezamenlijk te maken, de evaluatie ook. Je kunt de klas voor aanvang van Beleef de Lente Junior in groepjes verdelen en elk groepje de hele lente een van de vogels laten volgen op de webcam. De introductiewerkbladen dienen om de vogel goed te leren kennen. Elke groepje verdiept zich in 'hun eigen' vogel en presenteert de opgedane kennis aan de rest van de klas.

De vogels voor de webcams zijn wilde vogels. Zij doen wat ze zelf willen. Vogelbescherming Nederland kan niet garanderen dat elke vogel voor de webcam verschijnt en gaat broeden. Als een groepje leerlingen een vogel gekozen heeft die niet voor de webcam verschijnt laat ze dan overstappen op een andere vogel. Het is geen probleem als meerdere groepjes dezelfde vogel bestuderen en volgen.

voor de leerkracht

Evaluatie:

Nadat alle kinderen hun vogel aan de klas gepresenteerd hebben bespreek je de overeenkomsten en verschillen in de klas. Ook het vergelijken met de mens, met jezelf, is leerzaam. Laat hiervoor eerst een paar kinderen samen een silhouet van een van de kinderen maken door op een groot vel papier te gaan liggen en met een potlood het silhouet over te trekken. Deze kan je vergelijken met de tekeningen op ware grootte van de vogels. Hang ze naast elkaar.

Laat kinderen verschillen opnoemen. Maak een grote tabel op het bord met in de rijen de kenmerken die de kinderen noemen en in de kolommen de vogels. Geef met kruisjes of met rood en groen aan welke vogel welke kenmerken heeft. Hang alle tekeningen van opdracht 2 naast elkaar, zodat ook de grootteverschillen goed zichtbaar zijn.

Opdracht 1: Onderzoek doen

Zoek op www.beleefdelentejunior.nl de achtergrondinformatie voor de ooievaar.

Lees dit aandachtig. Veel antwoorden op vragen in dit werkblad kan je op het informatieblad op de website vinden.

Zoek op internet foto's, filmpjes en geluid van de ooievaar:

www.beleefdelentejunior.nl

www.vogelbescherming.nl/vogelgids

www.vogelvisie.nl

www.schooltv.nl/beeldbank (Op SchoolTV staan drie filmpjes over de ooievaar)

Bestudeer de ooievaar heel goed! Beantwoord dan de volgende vragen:

Wat voor kleuren hebben de veren van de ooievaar? Zijn de veren overal hetzelfde of zijn er verschillen tussen kop, vleugels, staart en lijf?

.....

.....

.....

.....

Hoe zien zijn ogen eruit? Denk aan de kleur, de grootte, en de vorm.

.....

.....

.....

Hoe ziet de snavel eruit?

.....

.....

.....

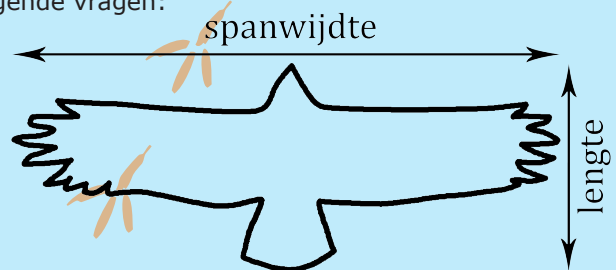
Hoe zien de poten eruit?

.....

.....

.....

De grootte van een vogel kan je op twee manieren meten: lengte en spanwijdte.

De lengte is van de bovenkant van zijn kop tot en met zijn staart. Als de ooievaar rechtop staat steken zijn poten daar dus nog onderuit!

De spanwijdte is van de ene vleugelpunt tot de andere vleugelpunt als de vogel zijn vleugels helemaal uitgespreid heeft.

Zoek op www.vogelbescherming.nl/vogelgids de lengte en de spanwijdte van de ooievaar op.

De lengte van de ooievaar is

.....

.....

De spanwijdte van een ooievaar is

.....

.....

Is de spanwijdte van de ooievaar groter of kleiner dan zijn lengte?

.....

.....

Opdracht 2: Een ooievaar op 'ware grootte'

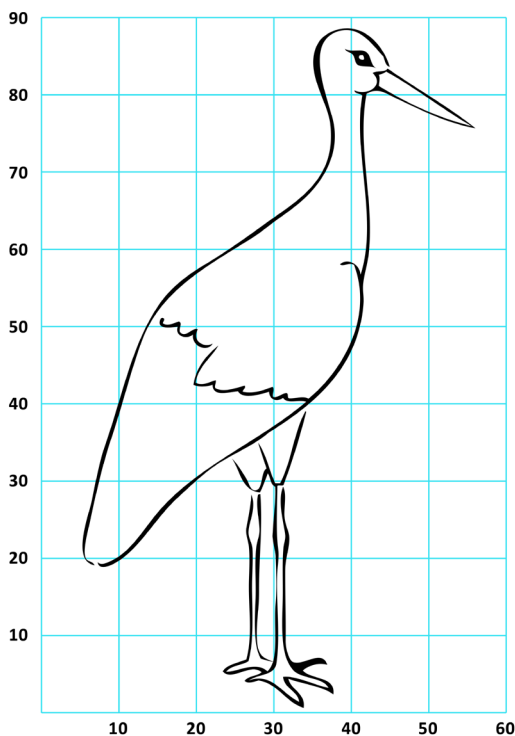
Je gaat nu een ooievaar tekenen: even groot als in het echt!

Hieronder staat een tekening van een ooievaar op ruitjes papier. In het echt is een ooievaar tien keer zo groot. Daarom ga jij die tekening uitvergroten.

Neem een vel papier van minimaal 90 bij 60 centimeter (of plak meerdere velletjes aan elkaar). Zet met een liniaal elke 10 centimeter een streepje langs de rand. Doe dit aan alle vier de kanten. Pak een grote liniaal en trek met potlood lijnen tot het hele blad geruit is. Schrijf de getallen 10 tot en met 90 op de juiste plek.

Nu ga je de grote **ooievaar** tekenen. Eén voor één neem je alle ruitjes over: kies een ruitje op de kleine tekening, zoek hetzelfde ruitje op het grote papier en teken dan eenzelfde lijn in het ruitje. Zo teken je ruitje voor ruitje de hele ooievaar.

Je hebt nu een ooievaar op ware grootte! Hang de tekening op het bord en zet met de liniaal een lijn van links naar rechts ernaast voor de spanwijdte van de ooievaar.

Wist je dat...

- ... een ooievaar een trekvogel is die in Afrika overwintert? Er is een apart werkblad over trekvogels!
- ... ooievaars hun nest vaak in groepen bij elkaar maken. Ook de reis naar Afrika maken ze samen.
- ... als er gevaar is ooievaarskuikens plat gaan liggen alsof ze dood zijn. Ze hopen dat ze dan met rust gelaten worden.
- ... een ooievaar heel goed kan zweven. Zijn grote vleugels steunen dan op warme lucht die opstijgt. Dat heet thermiek.

Opdracht 3: Hoeveel weegt een ooievaar?

Hoe lang ben jij? En hoe zwaar?

Ik ben..... meter lang,
dat is.....centimeter
En ik ben kilogram,
dat is gram

De ooievaar weegt ongeveer 3400 gram.

Vind je dat zwaar of vind je dat licht?

.....
.....

Weeg wat spullen om je heen op een keukenweegschaal en zoek iets dat evenveel weegt als een ooievaar. Wat heb je gevonden? (Bewaar het voor de presentatie aan de rest van de klas.)

.....
.....

Als je het gewicht van de ooievaar wilt vergelijken met je eigen gewicht, dan moet je een beetje rekenen. De ooievaar is natuurlijk lichter dan jij, maar hij is ook kleiner. **Hoeveel keer kleiner is hij?**

En hoeveel keer lichter?

Zet eerst jouw lengte en gewicht en die van de ooievaar in een tabel. Dan reken je uit hoeveel keer langer jij bent dan de ooievaar, of hoeveel keer kleiner de ooievaar is, dat is hetzelfde:

Lengte van mij ÷ lengte van de ooievaar =

.....
.....

En hetzelfde voor het gewicht:

Gewicht van mij ÷ gewicht van de ooievaar =

.....
.....

Zet de getallen in de tabel.

	Lengte in centimeter	Gewicht in gram
Ik		
Ooievaar		
Ik ÷ ooievaar		

Hoeveel keer kleiner is de ooievaar?

En hoeveel keer lichter?

Er passen dus ooievaars
in jouw lengte en wel ooievaars
in jouw gewicht.

Vind je dat een groot verschil?

Waarom is dat denk je?

.....
.....
.....
.....
.....

Opdracht 4: *Praten en zingen*

Vogels kunnen kletsen, zingen, bedelen en roepen. Met al die verschillende geluiden bedoelen vogels iets. Net zoals taal bij mensen. Bij de meeste vogels is er wel één geluid dat opvalt, omdat ze dat vaak maken. Als we dat geluid horen, herkennen we de vogel.

De ooievaar heeft geen stem, maar toch maakt hij een geluid! Ooievaars maken dit geluid om elkaar gedag te zeggen. Vooral mannetjes en vrouwtjes als ze thuiskomen op het nest. Ze maken er ook bewegingen bij.

Weet jij wat voor geluid dat is? En wat voor bewegingen maken ze erbij? Misschien zijn er clipjes op www.beleefdelentejunior.nl waarin je dat kunt horen en zien. Als je niets kunt vinden kan je luisteren op www.vogelvisie.nl.

Probeer het geluid goed na te doen!

Zodat jij het andere kinderen kunt laten horen.

Kan je ook de beweging na doen?

Schrijf het hier op: de ooievaar zegt

.....

.....

En de beweging die hij maakt is

.....

.....

Opdracht 5: En de naam is....

Alle mensen, dieren en planten hebben een naam. Dat is handig: dan kan je precies benoemen waar je het over hebt. Over de hele wereld verspreid bestaan wel tienduizend vogelsoorten, dus zijn er ook heel veel vogelnamen. Maar waar komen die namen vandaan?

Vogelnamen zijn vaak afgeleid van:

- hoe de vogel eruitziet
- het geluid dat hij maakt
- zijn gedrag
- waar hij woont
- of wat hij eet

Een kraai zegt bij voorbeeld "kraa kraa",
 een geelpootmeeuw heeft gele
 een graspieper piept in het
 een zee-eend woont op
 en een kiekendief eet

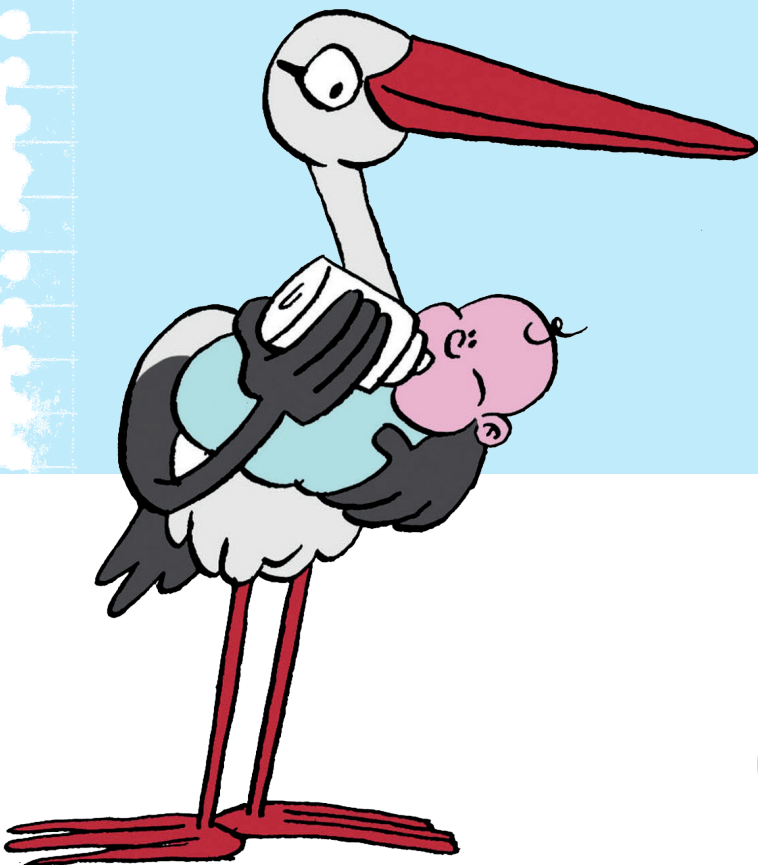
De naam van de ooievaar is ingewikkeld! Het komt uit oud Duits van het woord oda-baro. **Oda** betekent **rijkdom** of **schat** en **baro** betekent **dragen**.

Een ooievaar heet dus

.....

De mensen geloofden vroeger dat ooievaars geluk brengen. Met een ooievaarsnest op je huis was je dus erg blij!

Ze dachten zelfs dat ooievaars kinderen brengen. Nog steeds betekent een plaatje van een ooievaar soms dat er een baby geboren is. Je ziet het op geboortekaartjes. En soms plakken mensen een plaatje van een ooievaar op het raam als ze een baby hebben gekregen.

Opdracht 6: Waar wonen ooievaars?

Elk dier, dus ook elke vogel, woont in een bepaald gebied: een biotoop.

Een biotoop is een landschap met bepaalde kenmerken. Voorbeelden van kenmerken zijn:

- bomen
- gras
- water
- rotsen
- gebouwen

Elke biotoop heeft zijn eigen kenmerken en ziet er dus anders uit. Biotopen die je vast kent zijn: een bos, de duinen, of een tuin of park. De kenmerken van een tuin of park zijn bijvoorbeeld: bomen, struiken, gras en in de buurt bij huizen.

Een vogel slaapt, eet en broedt in zijn biotoop. Er moet dus genoeg eten zijn en een goede plek om een nest te bouwen en te schuilen. **Maar wat is een goede plek?** De één wil veel bomen om zich te verstoppen, de ander juist open weides waar hij kan jagen en weer een ander wil een hoge toren om een nest te bouwen.

Welke kenmerken heeft de biotoop van de ooievaar? Waar jaagt hij?

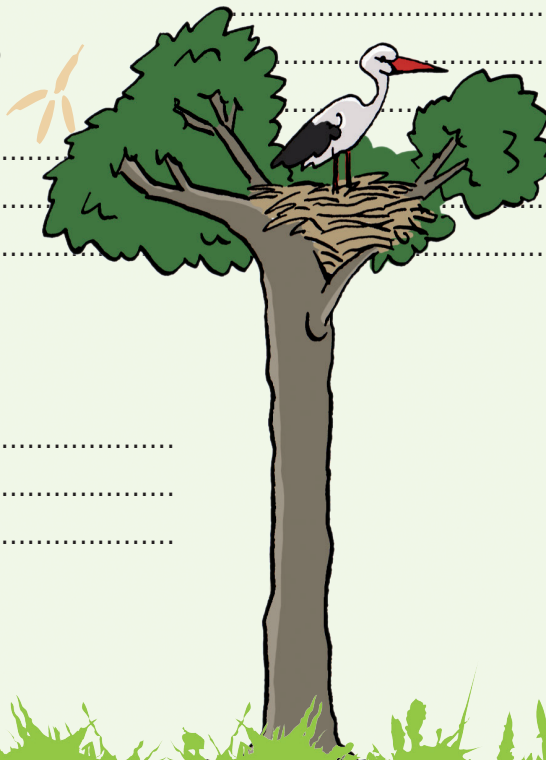
En waar maakt hij een nest? Dat noem je de broedbiotoop.

Komt de biotoop van de ooievaar veel voor in Nederland?

Is de ooievaar zeldzaam in Nederland?

Zie jij wel eens een ooievaar?

Waar zie je die dan?

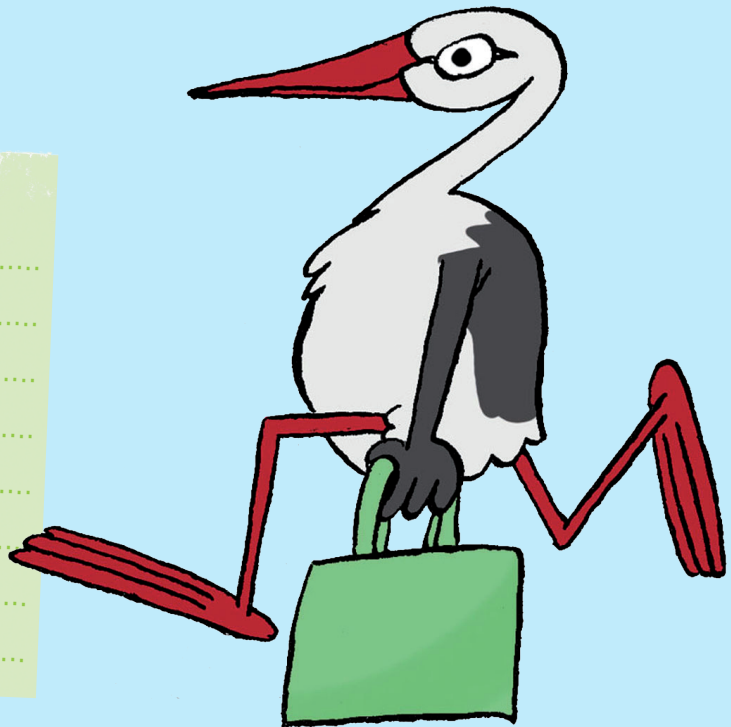

Opdracht 7: Boodschappenlijstje

Wat eet de ooievaar eigenlijk?

Maak een boodschappenlijstje voor de ooievaar:

Boodschappenlijstje

Een ooievaar kan niet naar de bakker of slager.
En in het wild worden dieren meestal niet gevoerd.
Hij moet zelf jagen.

Waar doet hij dat?

.....
.....
.....

Hoe vangt hij zijn prooi?

Met welke lichaamsdelen doet hij dat?

.....
.....
.....

Het uiterlijk van dieren is aangepast aan de manier waarop zij voedsel vangen of verzamelen. Dieren eten niet met mes en vork. Maar hun poten en bek zijn net een soort gereedschap!

Bij de ooievaar ook. **Beschrijf hoe zijn uiterlijk helpt om zijn boodschappenlijstje te verzamelen en zijn eten op te eten. Denk aan zijn vorm, grootte, poten en snavel.**

.....
.....
.....

Opdracht 8: *Presenteer de ooievaar aan de klas!*

Dat kan met een poster of door te vertellen. Vraag aan je leraar op welke manier jullie klas het doet.

Een posterpresentatie kan je helemaal bij de tekening van opdracht 2 maken: schrijf rond je tekening wat je over de ooievaar hebt geleerd.

Checklist voor een presentatie voor de klas:

1. Neem een grote liniaal en teken horizontaal een lijn op het bord even lang als de spanwijdte van de ooievaar.
2. Hang je tekening ernaast.
3. Laat zien welk voorwerp even zwaar is als de ooievaar en laat voelen aan de klas hoeveel dat weegt.
4. Doe het geluid na.
5. Vertel wat je te weten bent gekomen over de ooievaar.

